

FRANCESC VICENS, EL DIPUTAT D'ESQUERRA REPUBLICANA

«El nostre és un estatut que fa riure»

Francesc Vicens ha estat una de les veus incòmodes al Parlament de Madrid la darrera legislatura. Membre d'Esquerra Republicana, ell afirma que és l'únic diputat nacionalista català.

Miquel Mora

Francesc Vicens s'asseu sota el cartell que a partir de les dotze de la nit de divendres 30 de maig omple els carrers al costat, a sota, a sobre, des de la competència. És una foto en blanc i negre de personatge madur, amb un cert aire de distinció i llavis serrats. «¿Em volen fer fotos? Doncs, si li sembla, m'asseuré sota el cartell. Sóc tan tímid que, com més vegades em vegi retratat, millor». Ho diu vestit amb tons marronosos, somriure als llavis, la seva veu inconfusible i l'agosament dels tímids que saben que no poden ser-ne.

—*Ara es torna a presentar per ser parlamentari a Madrid, vostè que, durant quatre anys, ha estat la veu discordant al Parlament espanyol. ¿N'està cansat?*

—De cansament, no en sento en absolut. El fet d'estar sol, de ser l'únic nacionalista català a Madrid, no és per estar cansat. L'enorme responsabilitat que sentis i assumeixes et fa sentir molt animat.

—*Així, ¿vostè se sent l'únic nacionalista a Madrid?*

—Sí. Miri, durant aquesta legislatura s'ha vist que els altres diputats que formen grup amb el nom de Minoria Catalana i que pretenen una representació del nacionalisme català només la pretenen de nom perquè, de fets, no. El seu portaveu, Miquel Roca, té el projecte des dels inicis de la legislatura de fer el PRD i, com sap tothom, no es pot ser de dos senyors. O bé es tenen posicions nacionalistes que defensin els catalans o bé es té la posició de voler jugar la carta de la política espanyola.

«Sóc conscient que sóc l'únic diputat al Congrés que defensa les posicions nacionalistes».

Miquel Roca vol ser un polític espanyol, fins i tot vol ser president del govern espanyol. Això no és revelar cap secret. En canvi, una posició nacionalista és posar els interessos dels catalans com a poble per damunt de qualsevol altra consideració. El qui vol jugar a política espanyola no pot fer res d'això, perquè no pot sortir al Congrés dels Diputats defensant una política espanyola que vagi a remolc dels interessos dels catalans com a poble. Tindria molt poc èxit si utilitzés aquest llenguatge a Espanya.

Tot això ha portat Roca i els seus diputats a parlar durant aquesta legislatura dels «derechos de las comunidades autónomas». Per a mi, són més importants els drets del poble català que els interessos d'Espanya. Sóc conscient que sóc l'únic diputat que hi ha al Congrés que defensa les posicions nacionalistes.

—*Les relacions entre Esquerra Republicana i Convergència són unes re-*

lacions molt particulars. De fet, últimament s'han accentuat les crítiques d'ERC cap a CiU, però col·laboren encara al consell executiu. Es nota una diferència entre les relacions dels dos partits al consell executiu de la Generalitat i al Parlament espanyol. ¿No ho creu?

—Desgraciadament, l'estatut d'autonomia de Catalunya, com tots els altres, tret del d'Euskadi, és un estatut de per riure. No dona cap autonomia. La Generalitat de Catalunya, en certs aspectes, és menys que una diputació provincial, i aquest fet es veu clar en aspectes tan importants com els financers. ¿Què vol dir això?, que al Parlament de Catalunya no es pot fer política. L'únic que es fa es la gestió dels serveis transferits. La política on es fa és a Madrid. Per tant, s'han d'analitzar les relacions entre ERC i CiU a Catalunya i a Madrid per separat.

—*I la presència d'ERC al consell*

executiu, ¿no creu que ha servit per desdibuixar-ne la personalitat pròpia, sacrificant-ne els aspectes més definitoris?

—ERC està en el govern de Catalunya per dues raons. L'una, per ajudar a la gestió dels serveis transferits. Tenim el Departament d'Indústria, i em penso que la seva gestió ha estat modèlica.

Però no solament és això. ERC està en el Consell Executiu per donar fermesa a la política de CiU. No és cap secret posar en evidència la tendència al pactisme sense principis que té Convergència. Jo, també, sóc partidari de pactar, si és possible. Però el pacte únicament s'ha de fer si els principis bàsics són respectats. En canvi, Convergència a Madrid sempre està disposada a pactar si tenen algun avantatge per al seu partit, encara que sigui trepitjant els interessos nacionals. Per tant, la nostra presència al Consell Executiu, a part de tenir la voluntat de col·laborar en la gestió, té la finalitat de donar el màxim de fermesa.

—*I a Madrid...*

—Allà on es fa política de debò, la diferència entre ERC i CiU no és gran només, sinó que és contradictòria. Miri: Convergència va votar a favor de la Llei Antiterrorista; ERC, en contra. El cas de la Llei de Cossos de Seguretat de l'Estat també és prou clar, perquè és una llei que crea una manca de competències en matèria de seguretat increïble: totes les policies, fins i tot les locals, queden sotmeses a disciplina militar, doncs això ha estat votat a favor per CiU i en contra, evidentment, per ERC. Aquesta actitud, totalment oposada, la trobarem en moltes, moltíssimes ocasions: la Llei d'Aigües, la Llei Electoral... Ara hi ha un cas prou greu i és el de la Llei Reguladora dels Tercers Canals, que estableix que els tercers canals no poden utilitzar la xarxa d'enllaços de TVE i que no es poden relacionar amb les cooperatives de professionals estrangeres, ni amb les agències internacionals, sinó és a través de TVE; doncs, Convergència va votar a favor d'això.

A mi, em fa molta gràcia que ara els convergents estiguin contínuament cridant que no hi ha dret al que fa en Calviño. Tot això és un resultat d'una llei que va votar el senyor Roca i els seus diputats on es preveia aquesta situació. Si hi ha cap responsable del que passa amb TV3 i TVE, és Convergència. ERC no sols va votar en contra, sinó que va explicar àmpliament

els problemes que aquesta llei crearia...

—*Vostè ha parlat de donar fermesa dins el Consell Executiu, ¿però això no hauria estat més fàcil des de l'oposició?*

—Jo no mano a Esquerra Republicana. Ara, li contestaré aquesta pregunta a títol personal. A ERC mana el comitè executiu del Partit i, quan Jordi Pujol va oferir una conselleria, va haver-hi un debat que va durar diversos dies i en el qual vaig argumentar que havíem de rebutjar aquesta oferta. Hi va haver un sector minoritari que em va prestar suport, però la majoria va considerar que s'havia d'acceptar aquesta proposta, i així es va fer. Com comprendrà, em resulta incòmode contestar-li.

—*¿Per què ERC no ha format part de la unió de l'esquerra que neixia a recer del «no» a l'OTAN?*

—A l'Estat espanyol hi ha hagut set milions de votants que han dit «no» a l'OTAN. El 53 % de la població ha dit «sí», i el 47 % ha dit «no». Això vol dir que, com a mínim, hi ha set milions de ciutadans que estan contra la política militarista i nuclear del govern. Va ser aleshores que entre els comunistes va aparèixer el desig d'estirar d'aquest sector per intentar apoderar-se del seu vot.

Els partits d'esquerra nacionalista que som al Congrés no compartim, però, aquesta operació, una mica ridícula, dels comunistes de canviar-se de nom, per veure si pesquen peix a les eleccions. Això a nosaltres, parlo d'Euskadiko Eskerra i Esquerra Republicana, no ens interessa. Nosaltres no som comunistes i, per tant, demanem el vot al poble amb la nostra línia política, sense necessitat de canviar-nos el nom.

—*Però vostè sí que ha estat comunista...*

—Sí. Vaig ingressar al PSUC perquè era l'única manera de lluitar contra Franco. Jo el que buscava era crear el màxim mal al franquisme, crear conflictes. El 1957 em detenien la policia i, després d'un interrogatori molt dur de vint-i-vuit dies, vaig estar un any a la presó. Després vaig convertir-me en un alliberat. Vaig tenir molts noms diferents, vaig canviar de nacionalitat més sovint que de sabates, vaig fer viatges amb cotxes trucats i amb maletes de doble fons, fins a l'expulsió. També he estat membre del Comitè Executiu del PSUC des de l'any 1959 fins al 1965, any en què vaig ser-ne expulsat, junt amb Fernando Claudín i Jorge Semprún, per

DOMÈNEC UMBERT

defensar unes posicions d'anàlisi de la realitat diferents a les que proposava Santiago Carrillo. Dúiem dues tàctiques de lluita contra el franquisme diferents i Santiago Carrillo va resoldre el problema expulsant-nos.

—*I ara han estat quatre anys junts al Parlament al grup mixt...*

—Són les ironies de la història. Vint anys després d'aquests fets m'he trobat Santiago Carrillo en el mateix grup parlamentari que jo. I hem refet l'amistat. Discrepem en moltes coses i coincidim en d'altres, però ha estat una recuperació de l'amistat a nivell personal.

Les ironies de la història són terribles, perquè jo, assegut al seu costat, he assistit a la seva expulsió del PCE. He vist com han fet amb ell el que ell va fer amb mi, ara fa vint anys.

—*I del PSUC a ERC...*

—No. A ERC, vaig entrar-hi quan ja era diputat al Parlament de Catalunya. Quan vaig ser expulsat del

PSUC, vaig tardar tres anys a tornar-me a dir Francesc Vicens, estava buscat per la policia espanyola, la francesa i l'alemanya. Després, vaig trobar una feina en el camp de l'edició i vaig anar desenvolupant una nova personalitat en el camp d'historiador i de crític d'art.

Aleshores, va ser quan Joan Miró va decidir tirar endavant la Fundació Joan Miró i em va proposar com a membre del Patronat. Més tard, em va proposar també per a la direcció i l'any 1975 vaig inaugurar la Fundació Miró, tres mesos abans de morir Franco. Durant aquella època vaig treballar perquè la Fundació tingués un prestigi internacional. Tres anys més tard, la Fundació obtenia del Consell d'Europa un premi com a millor museu del continent.

La transició del franquisme a la democràcia conservava massa elements de la dictadura. El primer de tots, el del rei i la institució de la monarquia.

Jo veia que, a través de la monarquia instituïda per Franco, continuàvem tenint l'exèrcit espanyol de casta en una posició de privilegi. I tantes altres coses que han quedat del règim franquista, d'aquell general gallec que tenia molta raó quan deia: «Todo ha quedado atado y bien atado; que nadie se preocupe de mi desaparición». Per exemple, l'Audiència Nacional és exactament el TOP de l'època de Franco, inclús ara li han donat algunes competències més que no tenia l'anterior. Tot això em va moure a presentar-me com a independent a les primeres eleccions al Parlament de Catalunya, que van ser al març de l'any 1980, quan Heribert Barrera em va proposar formar part de la candidatura. Després, quan me'n van nomenar portaveu, vaig ingressar al partit, això era l'abril de 1980.

—*La premsa de Madrid avui parla de l'augment que s'ha produït pel que fa als simpatitzants dels planteja-*

«No considerem els Països Catalans una nació homogènia».

ments radicals independentistes i es pregunta qui recollirà els vots d'aquesta gent. Un dels noms que anomenen és ERC.

—Esquerra Republicana pensem que la millor solució per a Catalunya és una confederació de pobles ibèrics lliures i respectuosos els uns amb els altres. Una confederació vol dir que cadascun dels elements que la formen és sobirà i posa en comú amb els altres aquells serveis que a tots els sembla que tenen alguna utilitat que siguin gestionats en comú. Ara bé, que ERC proposi aquesta solució no vol dir que arribi a ser possible realitzar-la. Podria ser que no hi hagués manera de fer-ho. Aleshores, si això no és possible, no veig un altre camí perquè Catalunya se senti satisfeta nacionalment que la independència.

La independència, no la rebutjo com una cosa que calgui rebutjar a priori, sinó que la veig com una solució si aquesta confederació que defenso no pot existir.

I, és clar, plantejaments d'aquest tipus és normal que atreguin els independentistes que avui són enormement nombrosos, especialment entre la joventut.

—*ERC entén com a nació catalana el conjunt dels Països Catalans. ¿Això no hauria d'implicar —com a lògica— una voluntat d'Esquerra de ser present també al País Valencià i les Illes?*

—Jo crec que els bous s'han de posar al davant del carro i no al darrere. Havent-hi partits al País Valencià i a les Illes que estan defensant en les qüestions essencials exactament els mateixos punts de vista que jo els estic explicant i que defensa Esquerra Republicana —em refereixo a la UPV i al PSM de Mallorca i Menorca—, ¿no seria inútil i contraproductiu que nosaltres intentéssim introduir-nos-hi? Jo crec que seria absurda aquesta pretensió i, a més, perjudicial, perquè crearia certs elements subjectius que servirien de pretext per a les posicions dels *blaveros* i que segurament retardarien el progrés de la història. Però no és només això: nosaltres no considerem els Països Catalans una nació homogènia. Sabem que tots som ciutadans d'una mateixa pàtria, però també que la nostra tradició ens ensenya a tractar-nos d'una manera federal. És així com va ser en la nostra millor època. I que no es vegi cap posició catalunyera en el meu plantejament, si us plau. □